Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

15 päivänä maaliskuuta 2012 *

Tuomioistuimen toimivalta ja tuomioiden täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla — Oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksianto kuuluttamalla — Vastaajalla ei tiedetä olevan jäsenvaltion alueella kotipaikkaa tai olinpaikkaa — Toimivalta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa — Henkilöllisten oikeushyvien loukkaus, joka on saatettu tehdä julkaisemalla valokuvia internetissä — Paikkakunta, missä vahinko sattui tai saattaa sattua

Asiassa C-292/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Regensburg (Saksa) on esittänyt 17.5.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 11.6.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

**G**

vastaan

**Cornelius de Visser,**

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Safjan (esittelevä tuomari), A. Borg Barthet, J.-J. Kasel ja M. Berger,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.5.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Tanskan hallitus, asiamiehenään C. Vang,

— Irlanti, asiamiehenään D. O'Hagan, avustajinaan A. Collins, SC, ja M. Noonan, BL,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Varone,

— Luxemburgin hallitus, asiamiehenään C. Schiltz,

— Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér, K. Szíjjártó ja K. Molnár,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään C. Wissels,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wilderspin ja S. Grünheid,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 6 artiklan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (”Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”) (EYVL L 178, s. 1) 3 artiklan 1 ja 2 kohdan, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 4 artiklan 1 kohdan, 5 artiklan 3 alakohdan ja 26 artiklan 2 kohdan sekä riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 805/2004 (EUVL L 143, s. 15) 12 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat G ja Cornelius de Visser ja joka koskee vahingonkorvausvaatimusta sen johdosta, että eräällä internetsivustolla on julkaistu valokuvia, joissa G esiintyy osittain alastomana.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

### *Unionin oikeus*

Direktiivi 2000/31

3 Direktiivin 2000/31 johdanto-osan 23 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tämän direktiivin tavoitteena ei ole antaa uusia kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia lainvalintasääntöjä eikä siinä puututa tuomioistuinten toimivaltaan. Kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen mukaan sovellettavan lain säännökset eivät saa rajoittaa tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamisen vapautta sellaisena kuin siitä säädetään tässä direktiivissä.”

4 Tämän direktiivin tavoitteena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan ”edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä”.

5 Kyseisen direktiivin 1 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä direktiivillä ei luoda kansainvälistä yksityisoikeutta koskevia uusia sääntöjä eikä puututa tuomioistuinten toimivaltaan.”

6 Saman direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Sisämarkkinat”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että sen alueelle sijoittautuneen palvelun tarjoajan tarjoamien tietoyhteiskunnan palvelujen osalta noudatetaan kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavia, yhteensovitettuun alaan kuuluvia kysymyksiä koskevia kansallisia säännöksiä.”

7 Direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot eivät voi yhteensovitettuun alaan liittyvien syiden vuoksi rajoittaa toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta.”

Asetus N:o 44/2001

8 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Eräät tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden tunnustamista koskevien kansallisten sääntöjen väliset erot vaikeuttavat sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Säännökset, joiden avulla voidaan yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt ja yksinkertaistaa muodollisuudet, jotta niissä jäsenvaltioissa annetut tuomiot, joita tämä asetus sitoo, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin, ovat välttämättömiä.”

9 Tämän asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.

2. Henkilöön, joka ei ole sen jäsenvaltion kansalainen, missä hänen kotipaikkansa on, sovelletaan samoja tuomioistuimen toimivaltaa koskevia säännöksiä ja määräyksiä kuin tuon valtion omiin kansalaisiin.”

10 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla.”

11 Saman asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos vastaajan kotipaikka ei ole jäsenvaltiossa, kunkin jäsenvaltion tuomioistuinten toimivalta määräytyy kyseisen jäsenvaltion lain mukaisesti, jollei 22 ja 23 artiklan säännöksistä muuta johdu.

2. Tällaista vastaajaa vastaan voi kansalaisuudestaan riippumatta jokainen, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, samalla tavoin kuin tuon valtion omat kansalaiset, vedota siinä jäsenvaltiossa voimassa oleviin tuomioistuimen toimivaltaa koskeviin säännöksiin sekä erityisesti liitteessä I mainittuihin säännöksiin.”

12 Asetuksen N:o 44/2001 II luvun 2 jaksoon, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, sisältyvässä 5 artiklan 3 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa:

– –

3) sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui tai saattaa sattua.”

13 Tämän asetuksen 26 artiklassa, joka sisältyy saman II luvun 8 jaksoon, jonka otsikko on ”Tuomioistuimen toimivallan ja menettelyn edellytysten tutkiminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos jäsenvaltiossa nostetaan kanne sellaista vastaajaa vastaan, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, ja jos vastaaja ei vastaa, tuomioistuimen on omasta aloitteestaan jätettävä asia tutkimatta, jollei se ole toimivaltainen tämän asetuksen säännösten mukaan.

2. Tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely, kunnes on selvitetty, että vastaajalla on ollut mahdollisuus saada haastehakemus tai muu vastaava asiakirja niin hyvissä ajoin, että hän on voinut valmistautua vastaamaan asiassa tai että kaikkiin tätä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

3. Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 29 päivänä toukokuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 [(EYVL L 160, s. 37)] 19 artiklan säännöksiä sovelletaan 2 kohdan sijasta, jos haastehakemus tai muu vastaava asiakirja oli annettava tiedoksi jäsenvaltiosta toiseen sanotun asetuksen mukaisesti.

4. Kun asetuksen (EY) N:o 1348/2000 säännöksiä ei voida soveltaa, on sovellettava oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa Haagissa 15 päivänä marraskuuta 1965 tehdyn yleissopimuksen [jäljempänä vuoden 1965 Haagin yleissopimus] 15 artiklan määräyksiä, jos haastehakemus tai muu vastaava asiakirja oli annettava tiedoksi sanotun yleissopimuksen mukaisesti.”

14 Asetuksen N:o 44/2001 III lukuun, jonka otsikko on ”Tunnustaminen ja täytäntöönpano”, sisältyy 34 artikla, jonka 2 alakohdassa säädetään, että tuomiota ei tunnusteta, jos

”tuomio on annettu poisjäänyttä vastaajaa vastaan eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, paitsi jos vastaaja ei ole hakenut tuomioon muutosta, vaikka olisi voinut niin tehdä”.

15 Asetuksen N:o 44/2001 59 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Ratkaistessaan, onko asianosaisen kotipaikka jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimessa asia on vireillä, on tuomioistuimen sovellettava kansallista lakiaan.

2. Jos asianosaisen kotipaikka ei ole jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimessa asia on vireillä, tuomioistuimen on ratkaistessaan, onko asianosaisen kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa, sovellettava tuon jäsenvaltion lakia.”

Asetus N:o 805/2004

16 Asetuksen N:o 805/2004 tarkoituksena on sen 1 artiklan mukaan ottaa käyttöön riitauttamattomia vaatimuksia koskeva eurooppalainen täytäntöönpanoperuste, jonka avulla tehdään vähimmäisvaatimukset vahvistamalla mahdolliseksi tuomioiden, tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen ja virallisten asiakirjojen vapaa liikkuvuus kaikissa jäsenvaltioissa ilman, että täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa on ennen tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarpeen suorittaa välivaiheen menettelyä.

17 Tämän asetuksen 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Eksekvatuurimenettelyn poistaminen”, säädetään seuraavaa:

”Tuomiojäsenvaltiossa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistettu tuomio on tunnustettava ja pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa vaatimatta tuomion julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi ja ilman mahdollisuutta vastustaa sen tunnustamista.”

18 Kyseisen asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sellaisen vaatimuksen johdosta annettu tuomio, joka on 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdan mukaisesti riitauttamaton, voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vain, jos tuomioistuinmenettely tuomiojäsenvaltiossa on täyttänyt tässä luvussa säädetyt menettelyä koskevat vaatimukset.”

19 Asetuksen N:o 805/2004 14 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Haastehakemuksen tai vastaavan asiakirjan ja oikeuden istuntoon saapumista koskevan kutsun antaminen velalliselle tiedoksi voi olla tehty myös jollakin seuraavista tavoista:

a) henkilökohtainen tiedoksianto velallisen kotiosoitteessa henkilölle, joka asuu samassa taloudessa kuin velallinen tai työskentelee siellä;

b) jos velallinen on itsenäinen ammatinharjoittaja tai oikeushenkilö, henkilökohtainen tiedoksianto velallisen liiketiloissa henkilölle, joka työskentelee velallisen palveluksessa;

c) asiakirjan toimittaminen velallisen postilaatikkoon;

d) asiakirjan toimittaminen postitoimistoon tai toimivaltaisten viranomaisten haltuun ja tätä koskevan kirjallisen ilmoituksen toimittaminen velallisen postilaatikkoon, jos kirjallisessa ilmoituksessa on selkeä maininta siitä, että kyse on tuomioistuinasiakirjasta tai siitä, että ilmoitus vastaa oikeusvaikutuksiltaan tiedoksiantoa ja käynnistää määräaikojen kulumisen;

e) postitiedoksianto ilman 3 kohdan mukaista todistusta, mikäli velallisen osoite on tuomiojäsenvaltiossa;

f) sähköinen tiedoksianto, mistä on osoituksena tiedoksiannon toimittamisen automaattinen vahvistus, mikäli velallinen on etukäteen nimenomaisesti hyväksynyt tämän tiedoksiantotavan.

2. Tätä asetusta sovellettaessa 1 kohdan mukainen tiedoksianto on sallittu vain, jos velallisen osoite on varmuudella tiedossa.”

Asetus (EY) N:o 1393/2007

20 Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (asiakirjojen tiedoksianto) ja asetuksen N:o 1348/2000 kumoamisesta 13.11.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 (EUVL L 324, s. 79) 1 artiklan 2 kohdan mukaan tätä asetusta ei sovelleta, ellei asiakirjan vastaanottajan osoite ole tiedossa.

21 Asetuksen N:o 1393/2007 19 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeuteen saapumatta jättävä vastaaja”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos haaste tai vastaavanlainen asiakirja on ollut lähetettävä toiseen jäsenvaltioon tiedoksiantoa varten tämän asetuksen säännösten mukaisesti eikä vastaaja ole tullut saapuville, tuomioistuin ei saa tehdä päätöstä asiassa ennen kuin on selvitetty, että

a) asiakirja on tiedoksiannettu sillä tavalla kuin vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään siellä laadittujen asiakirjojen tiedoksiantamisesta sen alueella oleville henkilöille, tai

b) asiakirja on tosiasiallisesti annettu vastaajalle tai hänen asuntoonsa muulla tämän asetuksen mukaisella tavalla,

ja että kummassakin näistä tapauksista tiedoksianto tai antaminen on tapahtunut riittävän ajoissa, jotta vastaaja on voinut ryhtyä vastaamaan.

2. Jäsenvaltio voi 23 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittaa, että tuomioistuin voi 1 kohdan säännöksistä huolimatta ratkaista asian, vaikka todistusta tiedoksiannosta tai antamisesta ei ole saatu, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) asiakirja on lähetetty jollakin tämän asetuksen mukaisella tavalla;

b) tuomioistuimen kussakin yksittäistapauksessa riittäväksi katsoma määräaika, jonka on oltava vähintään kuusi kuukautta, on kulunut asiakirjan lähettämisestä;

c) todistusta ei ole saatu huolimatta kaikista toteutetuista kohtuullisina pidettävistä toimenpiteistä sen hankkimiseksi vastaanottajavaltion toimivaltaisten viranomaisten tai elinten välityksellä.

3. Sen estämättä mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään, tuomioistuin voi kiireellisessä tapauksessa antaa väliaikaisia määräyksiä tai päättää turvaamistoimista.

4. Jos haaste tai vastaava asiakirja on ollut toimitettava toiseen jäsenvaltioon tiedoksiantoa varten tämän asetuksen säännösten mukaisesti ja päätös on annettu sellaista vastaajaa vastaan, joka ei ole tullut saapuville, tuomioistuin voi vapauttaa vastaajan muutoksenhakuajan umpeenkulumisen aiheuttamista seuraamuksista, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) vastaaja ei ollut hänestä itsestään riippumattomista syistä saanut riittävän ajoissa tietoa asiakirjasta voidakseen ryhtyä vastaamaan tai tietoa päätöksestä voidakseen hakea muutosta; ja

b) vastaajan väitteet kannetta vastaan eivät ole ilmeisen perusteettomia.

Hakemus muutoksenhakuajan umpeenkulumisen aiheuttamista seuraamuksista vapauttamiseksi voidaan esittää vain kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun vastaaja on saanut tiedon päätöksestä.

Jäsenvaltio voi 23 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittaa, että pyyntöä ei tutkita, jos se on tehty kyseisessä ilmoituksessa mainitun määräajan jälkeen, jonka on oltava vähintään vuosi päätöksen antamispäivästä.

5. Edellä olevaa 4 kohtaa ei sovelleta henkilön oikeusasemaa tai oikeuskelpoisuutta koskeviin päätöksiin.”

*Kansallinen oikeus*

22 Saksan siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung) 185, 186 ja 188 §:ssä on seuraavat säännökset tiedoksiannosta kuuluttamalla:

”185 §. Kuulutustiedoksianto

Tiedoksianto voidaan toimittaa kuuluttamalla (kuulutustiedoksianto), jos

1. henkilön olinpaikka ei ole tiedossa eikä tiedoksiantoa ole mahdollista toimittaa sen vastaanottajan edustajalle tai sen vastaanottamiseen valtuutetulle asiamiehelle,

2. tiedoksiantoa oikeushenkilölle, jolla on velvollisuus ilmoittaa kaupparekisteriin kotimaassa sijaitseva asiointiosoite, ei ole mahdollista toimittaa rekisteröityyn osoitteeseen eikä kenenkään tiedoksiannon vastaanottamiseen oikeutetun henkilön kaupparekisteriin merkittyyn osoitteeseen eikä myöskään muuhun kotimaassa sijaitsevaan osoitteeseen, jonka selvittäminen ei vaadi toimenpiteitä,

3. tiedoksiantoa ulkomailla ei ole mahdollista toimittaa tai sitä ei ilmeisesti saataisi toimitetuksi taikka

4. tiedoksiantoa ei voida toimittaa, koska paikka, jossa sen olisi tapahduttava, on tuomioistuinlaitoksesta annetun lain 18–20 §:n mukaisesti lainkäytöllistä koskemattomuutta nauttivan henkilön asunto.

186 §. Kuulutustiedoksiannon salliminen ja toimittaminen

1) Kuulutustiedoksiannon sallimisesta päättää tuomioistuin, jossa asia on vireillä. Päätös voidaan tehdä ilman suullista käsittelyä.

2) Kuulutustiedoksianto toimitetaan panemalla ilmoitus nähtäville tuomioistuimen ilmoitustaululle tai syöttämällä se sähköiseen tiedotusjärjestelmään, johon yleisöllä on mahdollisuus tutustua tuomioistuimen tiloissa. Ilmoitus voidaan lisäksi julkistaa sähköisessä tiedotus- ja viestintäjärjestelmässä, jota tuomioistuin on määrännyt käytettäväksi kuulutuksissa. Ilmoituksessa on mainittava

1. henkilö, jonka lukuun tiedoksianto toimitetaan

2. tiedoksiannon vastaanottajan nimi ja viimeisin tiedossa oleva osoite

3. päivämäärä, asiakirjan numero ja maininta oikeudenkäynnin kohteesta sekä

4. paikka, jossa asiakirja on nähtävänä.

Ilmoituksessa on mainittava, että kyse on asiakirjan tiedoksiannosta kuuluttamalla ja että eräät sellaiset määräajat saattavat alkaa kulua, joiden päättymiseen voi liittyä oikeudenmenetyksen uhka. Annettaessa tiedoksi kutsua ilmoituksessa on mainittava, että asiakirjaan sisältyy kutsu saapua tiettynä ajankohtana, jonka noudattamatta jättämisestä voi aiheutua haitallisia oikeusseurauksia.

3) Asiakirjoihin on tehtävä merkintä siitä, milloin ilmoitus pantiin nähtäville ja milloin se otettiin pois.

– –

188 §. Kuulutustiedoksiannon ajankohta

Asiakirja katsotaan tiedoksiannetuksi, kun ilmoituksen nähtäville panemisesta on kulunut yksi kuukausi. Tuomioistuin, jossa asia on vireillä, voi määrätä pitemmästä määräajasta.”

23 Saksan siviiliprosessilain 331 §:ssä, jonka otsikko on ”Yksipuolinen tuomio vastaajaa vastaan”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos kantaja vaatii yksipuolista tuomiota suulliseen käsittelyyn saapumatta jäänyttä vastaajaa vastaan, kantajan suullisesti esittämät asiaa koskevat tosiseikat on katsottava tunnustetuksi. Tätä ei sovelleta sellaisten tosiseikkojen esittämiseen, joihin tuomioistuimen toimivalta 29 §:n 2 momentin ja 38 §:n mukaisesti perustuu.

2. Jos kanteessa esitetyt vaatimukset ovat kantajan lausumien valossa oikeudellisesti perusteltuja, asia on ratkaistava niiden mukaisesti; muussa tapauksessa kanne on hylättävä.

3. Jos vastaaja ei ole 276 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä ja 2 momentissa säädetyllä tavalla ilmoittanut määräajassa, että hän haluaa vastata kanteeseen, tuomioistuin ratkaisee asian kantajan vaatimuksesta ilman suullista käsittelyä; tätä ei sovelleta, jos vastaajan lausuma saapuu ennen tuomareiden allekirjoittaman tuomion toimittamista tuomioistuimen kirjaamoon. Vaatimus voidaan tehdä jo kannekirjelmässä. Asia saadaan ratkaista ilman suullista käsittelyä myös silloin, kun jokin kanteessa esitetty sivuvaatimus on kantajan lausumien valossa perusteeton, edellyttäen, että kantajalle on ilmoitettu tästä mahdollisuudesta ennen asian ratkaisemista.”

**Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset**

24 Cornelis de Visser on internetsivuston www.*****.de verkkotunnuksen omistaja ja vastuuhenkilö. Kyseisellä internetsivustolla olevan linkin ”Fotos und Videos” (valokuvia ja videoita) kautta on mahdollisuus nähdä G:stä otettu valokuva. Näpäyttämällä linkkiä ”für weitere Fotos hier klicken” (tästä näpäyttämällä lisää valokuvia) on mahdollisuus nähdä hänestä otettuja muita valokuvia, joissa hänet näytetään osittain alastomana.

25 Tapauksen taustana on se, että G kiinnostui vuoden 2003 tienoilla de Visserin internetsivustosta ja palveluista ja otti sen vuoksi yhteyttä häneen. Tämän jälkeen de Visser otatti kollegan ja valitsemansa valokuvaajan avustuksella G:stä Saksassa valokuvia, joita oli tarkoitus käyttää ”juhlissa” (Party). G ei kuitenkaan missään vaiheessa antanut suostumustaan näiden valokuvien julkaisemiseen. Valokuvien esittämisestä internetissä ei sitä paitsi keskusteltu hänen kanssaan, joten siitä ei myöskään tehty konkreettista sopimusta.

26 Vasta vuoden 2009 aikana G:n työtoverit ottivat nämä internetissä julkaistut valokuvat esille keskustellessaan hänen kanssaan.

27 Hallinnolliseksi yhteyshenkilöksi (admin-c) on merkitty sekä internetsivustolla olevissa julkaisijaa koskevissa tiedoissa että Denicin tietokannassa (de-päätteisten verkkotunnusten rekisteri) N*****, jonka osoite on Dortmundissa (Saksa). Dortmundin puhelinluettelossa ei kuitenkaan ole tämännimistä henkilöä.

28 Kyseisen internetsivuston palvelimen sijaintipaikka ei ole tiedossa.

29 Osoitteessa www.*****.de olevan internetsivuston julkaisijaa koskevissa tiedoissa verkkotunnuksen haltijaksi on merkitty de Visser ja tämän osoitteeksi Terneuzenissä (Alankomaat) sijaitseva osoite ja Venlossa (Alankomaat) sijaitseva postiosoite. Tiedoksiantoa ei kuitenkaan voitu toimittaa näihin osoitteisiin, sillä postilähetykset palautettiin lähettäjälle varustettuna vastaanottaja tuntematon -merkinnällä. Asiaa tiedusteltaessa Münchenissä (Saksa) sijaitseva Alankomaiden konsulaatti ilmoitti, ettei de Visseriä ole merkitty väestörekisteriin Alankomaissa.

30 Sen jälkeen, kun G:lle oli myönnetty oikeusapua, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antoi 8.2.2010 tekemällään päätöksellä määräykset haasteen tiedoksi antamisesta kuuluttamalla ja asian kirjallisesta valmistelusta. Aiemmin oikeusapuhakemuksen käsittelyn yhteydessä de Visserille oli tuloksetta yritetty toimittaa kanteen alustava versio tavallisena postilähetyksenä eri osoitteisiin.

31 Saksan siviiliprosessioikeuden mukainen haasteen tiedoksianto kuuluttamalla toimitettiin käsiteltävässä asiassa siten, että ilmoitus tiedoksiannosta oli nähtävillä Landgericht Regensburgin ilmoitustaululla 11.2.2010–15.3.2010. Tiedoksiannossa asetetut määräajat, joiden kuluessa de Visserin oli ilmoitettava, aikoiko hän vastata kanteeseen, olivat päättyneet ennen ennakkoratkaisun pyytämistä koskevan päätöksen tekemistä, eikä de Visser ollut toiminut asiassa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan näiden seikkojen perusteella on oletettava, ettei hän ole edelleenkään tietoinen siinä vireille tulleesta oikeudenkäynnistä.

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että jos unionin oikeuden säännöt syrjäyttävät kansallisen oikeuden mukaisen mahdollisuuden antaa haaste tiedoksi kuuluttamalla, G:n ainoaksi mahdollisuudeksi jäisi ilmoittaa muita de Visserin osoitteita, joihin tiedoksianto voitaisiin toimittaa, mutta hänellä ei ilmeisesti olisi siihen edellytyksiä tietojen ja selvitysmahdollisuuksien puuttumisen vuoksi. Tämä saattaisi kuitenkin olla ristiriidassa perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen kohdan kanssa, koska silloin G:ltä evättäisiin tosiasiassa hänelle taattu oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa.

33 Landgericht Regensburg katsoi lisäksi olevan epätietoisuutta asetuksen N:o 44/2001 sovellettavuudesta ja tulkinnasta sekä pääasian kanteeseen sovellettavan aineellisen oikeuden määrittämisestä, joten se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko [SEU] 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäinen virke, luettuna yhdessä – – perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan ensimmäisen virkkeen kanssa, tai muut unionin oikeussäännöt esteenä kansallisen lainsäädännön mukaiselle niin sanotulle kuulutustiedoksiannolle (joka annetaan Saksan siviiliprosessilain 185–188 §:n nojalla asettamalla ilmoitus tiedoksiannosta nähtäville tiedoksiannosta määränneen tuomioistuimen ilmoitustaululle yhden kuukauden ajaksi), jos riita-asian vastaaja tosin ilmoittaa oikeudenkäynnin alkamisajankohtana internetsivuillaan Euroopan unionin alueella sijaitsevan osoitteen, mutta tiedoksi antaminen ei ole mahdollista sen vuoksi, että vastaaja ei oleskele kyseisessä osoitteessa eikä vastaajan sen hetkistä olinpaikkaa voida muutoinkaan todeta?

2) Siinä tapauksessa, että kysymykseen [1] vastataan myöntävästi:

Onko unionin tuomioistuimen tähänastisen oikeuskäytännön (viimeksi asia C-341/08, Petersen, tuomio 12.1.2010[, Kok., s. I-47]) mukaisesti kansallisen tuomioistuimen jätettävä soveltamatta kansallisia säännöksiä, joissa sallitaan kuulutustiedoksiannon käyttö, myös siinä tapauksessa, että kansallisessa oikeudessa tällainen soveltamatta jättämistä koskeva toimivalta annetaan ainoastaan Bundesverfassungsgerichtille (liittovaltion perustuslakituomioistuin)?

ja

Täytyykö kantajan ilmoittaa haasteen uutta tiedoksiantoa varten tuomioistuimelle vastaajan uusi osoite, johon tiedoksianto voidaan toimittaa, jotta kantaja voi vedota oikeuksiinsa, koska kansallisen oikeuden nojalla oikeudenkäynti ei ole mahdollinen ilman kuulutustiedoksiantoa ja tietoa vastaajan olinpaikasta?

3) Siinä tapauksessa, että kysymykseen [1] vastataan kieltävästi: Onko – – asetuksen – – N:o 44/2001 26 artiklan 2 kohta käsiteltävässä asiassa esteenä Saksan siviiliprosessilain 331 §:n mukaisen yksipuolisen tuomion antamiselle ja siten – – asetuksessa – – N:o 805/2004 tarkoitetun riitauttamattomia vaatimuksia koskevan täytäntöönpanoperusteen käytölle, siltä osin kuin kanteessa vaaditaan maksamaan korvausta aineettomasta henkilövahingosta vähintään 20 000 euroa korkoineen ja asianajokuluja 1 419,19 euroa korkoineen?

Kaikki seuraavat kysymykset esitetään sillä edellytyksellä, että kantajalla on unionin tuomioistuimen kysymyksiin [1–3] antamien vastausten mukaan mahdollisuus jatkaa oikeudenkäyntiä:

4) Voidaanko asetusta N:o 44/2001, kun otetaan huomioon sen 4 artiklan 1 kohta ja 5 artiklan 3 alakohta, soveltaa myös tapauksissa, joissa riita-asian vastaaja, jota vastaan on nostettu internetsivuston ylläpidon vuoksi kielto- ja tietojensaantikanne sekä aineettoman henkilövahingon korvaamista koskeva kanne, on (oletettavasti) SEU 9 artiklan toisessa virkkeessä tarkoitettu unionin kansalainen, jonka olinpaikka ei kuitenkaan ole tiedossa – jolloin on myös mahdollista joskaan ei missään tapauksessa varmaa, että hän oleskelee tällä hetkellä unionin alueen ja myös tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla Luganossa 16.9.1988 tehdyn yleissopimuksen soveltamisalueen ulkopuolella – eikä myöskään kyseisen internetsivuston palvelimen tarkka sijaintipaikka ole tiedossa, vaikka palvelin todennäköisesti sijaitsee unionin alueella?

5) Jos asetusta N:o 44/2001 voidaan soveltaa tällaisessa tapauksessa: Onko asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 3 alakohtaan sisältyvää käsitettä ’paikkakunta, missä vahinko saattaa sattua’, tulkittava tilanteessa, jossa internetsivuston sisältö saattaa merkitä henkilöllisten oikeushyvien loukkaamista, siten,

että kantaja voi nostaa internetsivuston ylläpitäjää vastaan kielto-, tietojensaanti- ja vahingonkorvauskanteen myös jokaisen sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, missä kyseistä internetsivustoa voidaan katsella, riippumatta siitä, mihin (unionin alueelle vai sen ulkopuolelle) vastaaja on sijoittautunut,

vai

edellyttääkö tuomioistuimen toimivaltaisuus jäsenvaltiossa, johon vastaaja ei ole sijoittautunut tai jonka osalta vastaajan oleskelusta tässä jäsenvaltiossa ei ole minkäänlaisia viitteitä, että riidanalaisella sisällöllä tai internetsivustolla on tuomioistuinvaltioon erityinen liittymä, joka on merkittävämpi kuin pelkkä tekninen mahdollisuus internetsivuston katseluun?

6) Jos tällaista erityistä liittymää tuomioistuinvaltioon edellytetään: minkä perusteiden mukaan tämä liittymä määräytyy?

Vaikuttaako asiaan se, onko riidanalainen internetsivusto sen ylläpitäjän tarkoituksen mukaisesti suunnattu kohdennetusti internetin käyttäjille (myös) tuomioistuinvaltiossa, vai onko riittävää, että internetsivustolla katseltavissa olevalla tietosisällöllä on objektiivisesti arvioiden liittymä tuomioistuinvaltioon siten, että vastakkaiset intressit – kantajan intressi siihen, että hänen henkilöllisiä oikeushyviään kunnioitetaan, ja ylläpitäjän intressi internetsivustonsa sisällöstä määräämiseen – ovat asianomaiseen yksittäistapaukseen liittyvien olosuhteiden ja erityisesti riitautetun internetsivuston sisällön vuoksi tosiasiallisesti saattaneet joutua tai ne saattavat tosiasiallisesti joutua ristiriitaan tuomioistuinvaltiossa taikka tällainen ristiriita on syntynyt sitä kautta, että internetsivuston sisältö on tullut kantajan, jonka henkilöllisiä oikeushyviä on loukattu, yhden tai useamman tuttavan tietoon?

7) Riippuuko erityisen kansallisen liittymän olemassaolon toteaminen riidanalaisen internetsivuston katselukertojen lukumäärästä tuomioistuinvaltiossa?

8) Siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on edellisiin kysymyksiin annettujen vastausten perusteella toimivaltainen käsittelemään kannetta: sovelletaanko Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-68/93, Shevill ym., 7.3.1995 antamaan tuomioon (Kok., s. I-415) sisältyviä oikeusperiaatteita myös edellä kuvatussa tapauksessa?

9) Jos toimivaltaisuuteen ei tarvita erityistä kansallista liittymää tai jos sellaisen olemassaoloa koskevaan olettamaan riittää, että riidanalaisella tietosisällöllä on objektiivisesti arvioiden liittymä tuomioistuinvaltioon siten, että vastakkaiset intressit ovat asianomaiseen yksittäistapaukseen liittyvien olosuhteiden ja erityisesti riitautetun internetsivuston sisällön vuoksi tosiasiallisesti saattaneet joutua tai ne saattavat tosiasiallisesti joutua ristiriitaan tuomioistuinvaltiossa taikka tällainen ristiriita on syntynyt sitä kautta, että internetsivuston sisältö on tullut kantajan, jonka henkilöllisiä oikeushyviä on loukattu, yhden tai useamman tuttavan tietoon, eikä olettama erityisestä liittymästä tuomioistuinjäsenvaltioon edellytä riidanalaisen internetsivuston katselukertojen vähimmäismäärää tuomioistuinvaltiossa, taikka jos asetusta N:o 44/2001 ei voida ylipäätään soveltaa nyt esillä olevaan asiaan:

Onko – – direktiivin [2000/31] 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että näiden säännösten on katsottava olevan luonteeltaan lainvalintasääntöjä siinä mielessä, että niissä myös siviilioikeuden alalla syrjäytetään kansalliset lainvalintasäännöt ja säädetään sovellettavaksi ainoastaan alkuperämaan oikeutta,

vai

onko näissä säännöksissä kysymys aineellisoikeudellisesta korjauskeinosta, jonka avulla muutetaan kansallisten lainvalintasääntöjen nojalla sovellettavaksi todetun lain soveltamisen sisällöllistä lopputulosta lieventämällä se alkuperämaan vaatimusten tasolle?

10) Siinä tapauksessa, että – – direktiivin [2003/31] 3 artiklan 1 ja 2 kohta ovat luonteeltaan lainvalintasääntöjä:

Edellytetäänkö kyseisissä säännöksissä pelkästään alkuperämaassa voimassa olevan aineellisen oikeuden vai myös siellä voimassa olevien lainvalintasääntöjen soveltamista sellaisin seurauksin, että alkuperämaan oikeudessa säilyy mahdollisuus viitata edelleen määrämaan oikeuteen?

11) Siinä tapauksessa, että – – direktiivin [2003/31] 3 artiklan 1 ja 2 kohta ovat luonteeltaan lainvalintasääntöjä:

Onko palveluntarjoajan sijoittautumispaikan määrittämisessä otettava lähtökohdaksi palveluntarjoajan (oletettu) nykyinen olinpaikka, palveluntarjoajan olinpaikka ajankohtana, jona kantajasta otettuja valokuvia alettiin julkaista, vai internetsivuston palvelimen (oletettu) sijaintipaikka?”

34 Unionin tuomioistuimen kirjaamo lähetti 28.10.2011 päivätyllä kirjeellä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle jäljennöksen yhdistetyissä asioissa C-509/09 ja C-161/10, eDate Advertising ym., 25.10.2011 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-10269) ja kehotti ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta ilmoittamaan unionin tuomioistuimelle, halusiko se kyseisen tuomion valossa pysyttää ennakkoratkaisukysymyksensä 5–11.

35 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti 10. ja 16.11.2011 tekemillään päätöksillä unionin tuomioistuimelle, jonne päätökset saapuivat 10. ja 16.11.2011, että se peruuttaa kysymyksensä 5–10 mutta pysyttää kysymyksensä 11, jonka se muotoilee uudelleen seuraavasti:

”Kun otetaan huomioon [edellä mainituissa] yhdistetyissä asioissa [eDate Advertising ym. annettu] tuomio, onko – – direktiivin [2000/31] 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että siinä tapauksessa, että palvelujen tarjoajan sijoittautumispaikka ei ole tiedossa ja se sijaitsee mahdollisesti unionin alueen ulkopuolella, sovellettavaksi tuleva oikeus yhteensovitetulla alalla ilmenee yksistään sen jäsenvaltion oikeudesta, jossa vahinkoa kärsineen henkilön kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on, vai

onko – – direktiivin [2000/31] yhteensovitetulla alalla varmistettava, että sähköisen kaupankäynnin palvelun tarjoajaan ei sovelleta tiukempia vaatimuksia kuin siinä jäsenvaltiossa voimassa olevan aineellisen oikeuden mukaiset vaatimukset, jonka kansalainen tarjoaja luultavasti on, vai

onko tässä tapauksessa – – direktiivin [2000/31] yhteensovitetulla alalla varmistettava, että sähköisen kaupankäynnin palvelun tarjoajaan ei sovelleta tiukempia vaatimuksia kuin kaikkien jäsenvaltioiden voimassa olevan kulloisenkin aineellisen oikeuden mukaiset vaatimukset?”

36 Unionin tuomioistuimen on sen vuoksi ratkaistava vain neljä ensimmäistä alun perin esitettyä kysymystä ja viimeinen kysymys sellaisena kuin se on uudelleen muotoiltuna.

## Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

### *Neljäs kysymys*

37 Neljännellä kysymyksellään, joka on syytä käsitellä ensimmäiseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko asetuksen N:o 44/2001 4 artiklan 1 kohtaa tulkittava pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa siten, että se on esteenä saman asetuksen 5 artiklan 3 alakohdan soveltamiselle internetsivuston hallinnointiin perustuvaa vahingonkorvausvastuuta koskevaan kanteeseen sellaista vastaajaa vastaan, joka on todennäköisesti unionin kansalainen mutta jonka olinpaikasta ei ole tietoa.

38 Ennakkoratkaisupyynnössään kyseinen tuomioistuin nimittäin täsmentää, että vaikka useat seikat viittaavat siihen, että vastaaja oleskelee unionin alueella, tästä ei ole ehdotonta varmuutta. Se tarkasteleekin erityisesti sitä, miten on tulkittava perustetta ”kotipaikka ei ole jäsenvaltiossa”, josta sen käsityksen mukaan seuraa asetuksen N:o 44/2001 4 artiklan 1 kohdan nojalla, että kyseiseen asetukseen sisältyvien yhdenmukaisten sääntöjen sijasta on sovellettava kansallisia toimivaltasääntöjä.

39 Tältä osin on syytä muistuttaa ensinnäkin, että tapauksissa, joissa vastaajana olevan unionin kansalaisen olinpaikasta ei ole tietoa, asetuksella N:o 44/2001 vahvistettujen yhdenmukaisten toimivaltasääntöjen soveltaminen eri jäsenvaltioissa voimassa olevien toimivaltasääntöjen sijasta on oikeusvarmuuden vaatimuksen mukainen ja vastaa kyseisen asetuksen tavoitetta vahvistaa unioniin sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa siten, että kantaja kykenee vaivattomasti yksilöimään sen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi hän voi saattaa asiansa, ja vastaaja kykenee kohtuullisesti ennakoimaan, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne (ks. vastaavasti asia C-327/10, Hypoteční banka, tuomio 17.11.2011, Kok., s. I-11543, 44 kohta).

40 Asetuksen N:o 44/2001 4 artiklan 1 kohdassa käytettyä ilmaisua ”kotipaikka ei ole jäsenvaltiossa” on toisaalta syytä tulkita siten, että kansallisten sääntöjen soveltaminen yhdenmukaisten toimivaltasääntöjen sijasta on mahdollista vain, jos tuomioistuimella, jossa asia on vireillä, on käytettävissään todisteita, joiden perusteella se voi katsoa, että vastaajana olevan unionin kansalaisen, jonka kotipaikka ei ole kyseisen tuomioistuimen jäsenvaltiossa, kotipaikka todella on unionin alueen ulkopuolella (ks. vastaavasti em. asia Hypoteční banka, tuomion 42 kohta).

41 Jollei tällaisia todisteita ole, jäsenvaltion tuomioistuin on asetuksen N:o 44/2001 mukaisesti toimivaltainen, kun jonkin tähän asetukseen sisältyvän toimivaltasäännön, kuten esimerkiksi sen 5 artiklan 3 alakohdassa sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevista asioista annetun toimivaltasäännön, soveltamisen edellytykset täyttyvät.

42 Näillä perusteilla neljänteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 4 artiklan 1 kohtaa on tulkittava pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa siten, että se ei ole esteenä saman asetuksen 5 artiklan 3 alakohdan soveltamiselle internetsivun hallinnointiin perustuvaa vahingonkorvausvastuuta koskevaan kanteeseen sellaista vastaajaa vastaan, joka on todennäköisesti unionin kansalainen mutta jonka olinpaikasta ei ole tietoa, jos tuomioistuimella, jossa asia on vireillä, ei ole käytettävissään todisteita, joiden perusteella se voisi katsoa, että vastaajan kotipaikka todella on unionin alueen ulkopuolella.

*Ensimmäinen kysymys ja kolmannen kysymyksen ensimmäinen osa*

43 Ensimmäisellä kysymyksellään ja kolmannen kysymyksensä ensimmäisellä osalla, jotka on syytä käsitellä yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että se on esteenä yksipuolisen tuomion antamiselle sellaista vastaajaa vastaan, jolle haaste on annettu tiedoksi kansallisen oikeuden mukaisesti kuuluttamalla, koska hänen olinpaikkaansa ei voida selvittää.

44 Tästä on heti alkuun täsmennettävä, ettei asetuksen N:o 44/2001, kuten ei myöskään tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna peräkkäisillä yleissopimuksilla uusien jäsenvaltioiden liittyessä kyseiseen yleissopimukseen, tarkoituksena ole yhtenäistää kaikkia oikeudenkäyntimenettelyyn liittyviä jäsenvaltioiden sääntöjä vaan ratkaista tuomioistuinten toimivaltaa koskevat kysymykset siviili- ja kauppaoikeuden alalla jäsenvaltioiden välisissä suhteissa sekä helpottaa tuomioistuinratkaisujen täytäntöönpanoa (em. asia Hypoteční banka, tuomion 37 kohta).

45 Vaikka onkin niin, että kun sisäisiä menettelyjä ei ole järjestelmällisesti säännelty unionin oikeudessa, jäsenvaltioiden asiana on vahvistaa menettelyllisen itsemääräämisoikeutensa puitteissa oikeudenkäyntimenettelyä koskevat säännöt, joita sovelletaan niiden tuomioistuimissa nostettaviin kanteisiin, kyseiset säännöt eivät saa olla vastoin unionin oikeutta eivätkä siten esimerkiksi asetuksen N:o 44/2001 säännöksiä.

46 Tästä seuraa, että tämän asetuksen soveltamisalalla kansallisessa tuomioistuimessa voi olla vireillä tuomioistuimen kansallisen oikeuden säännöksen nojalla oikeudenkäyntimenettely sellaista henkilöä vastaan, jonka asuinpaikasta ei ole tietoa, vain silloin, kun se ei ole samassa asetuksessa vahvistettujen toimivaltasääntöjen vastaista.

47 Menettelyssä noudatettavista edellytyksistä on muistutettava, että kaikkien asetuksen N:o 44/2001 säännösten tarkoituksena on taata asetuksen tavoitteiden mukaisesti se, että tuomioistuinratkaisuihin johtavissa menettelyissä otetaan huomioon puolustautumisoikeudet (ks. asia 125/79, Denilauler, tuomio 21.5.1980, Kok., s. 1553, Kok. Ep. V, s. 213, 13 kohta ja asia C-394/07, Gambazzi, tuomio 2.4.2009, Kok., s. I-2563, 23 kohta).

48 Sovellettaessa puolustautumisoikeuksien huomioon ottamista koskevaa edellytystä, sellaisena kuin se mainitaan myös perusoikeuskirjan 47 artiklassa, on kuitenkin samalla kunnioitettava kantajan oikeutta saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ratkaisun vaatimustensa hyväksyttävyydestä.

49 Tästä on todettu edellä mainitussa asiassa Gambazzi annetun tuomion 29 kohdassa, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen kaltaiset perusoikeudet eivät ole ehdottomia oikeuksia vaan niitä voidaan rajoittaa. Rajoitusten on kuitenkin tosiasiallisesti palveltava yleisen edun mukaisia tavoitteita, joihin kyseisellä toimenpiteellä pyritään, eikä niillä saada vaarantaa tavoitteeseen nähden suhteettomasti näin taattuja oikeuksia.

50 On muistettava, että tästä on jo todettu oikeuskäytännössä, että pyrkimys välttää tilanteet, joissa oikeus ei toteudu ja joihin kantaja joutuisi siitä syystä, ettei vastaajan olinpaikkaa voida määrittää, on tällainen yleisen edun mukainen tavoite (em. asia Hypoteční banka, tuomion 51 kohta).

51 On tärkeää todeta, että vaatimus puolustautumisoikeuksien kohtuuttoman loukkaamisen ehkäisemisestä ilmenee asetuksen N:o 44/2001 26 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan tuomioistuimen on lykättävä asian käsittelyä, kunnes osoitetaan, että vastaajalla on ollut mahdollisuus saada haaste tai sitä vastaava asiakirja riittävän aikaisin puolustautumisensa valmistelemiseksi tai että tätä varten on ryhdytty kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin.

52 Heti aluksi on todettava yhtäältä, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa tämän säännöksen sovellettavuutta ei ole suljettu pois asetuksen N:o 44/2001 26 artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuissa säännöissä eli asetuksen N:o 1393/2007 19 artiklassa tai vuoden 1965 Haagin yleissopimuksen 15 artiklassa.

53 Poisjääneelle vastaajalle suoritetun haasteen tiedoksiannon asianmukaisuutta on tosin arvioitava kyseisen yleissopimuksen määräysten perusteella (asia C-522/03, Scania Finance France, tuomio 13.10.2005, Kok., s. I-8639, 30 kohta) ja ennen kaikkea asetuksen N:o 1393/2007 säännösten perusteella. Tämä sääntö pätee kuitenkin vain silloin, kun kyseisiä säännöksiä on sovellettava. Asetuksen N:o 1393/2007 1 artiklan 2 kohdassa säädetään ja vuoden 1965 Haagin yleissopimuksen 1 artiklan toisessa kappaleessa määrätään, että asetusta ja yleissopimusta ”ei sovelleta, ellei asiakirjan vastaanottajan osoite ole tiedossa”.

54 Näin ollen on katsottava, että pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa ei ole sovellettava asetuksen N:o 1393/2007 19 artiklaa eikä vuoden 1965 Haagin yleissopimuksen 15 artiklaa, koska vastaajan osoite ei ole tiedossa.

55 Asetuksen N:o 44/2001 26 artiklan 2 kohdan tulkinnasta on toisaalta todettava, että tämä säännös on unionin tuomioistuimen äskettäin antaman ratkaisun mukaisesti ymmärrettävä siten, että kyseisen asetuksen nojalla toimivaltainen tuomioistuin voi pätevästi jatkaa asian käsittelyä sellaisessa tilanteessa, jossa ei ole osoitettu, että vastaajalla on ollut mahdollisuus saada haastehakemus, vain, jos on ryhdytty kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin sen mahdollistamiseksi, että vastaaja voi puolustautua. Asiaa käsittelevän tuomioistuimen on tätä varten varmistettava, että kaikki huolellisuusvelvollisuuden periaatteen ja vilpittömän mielen periaatteen edellyttämät etsinnät on toteutettu vastaajan löytämiseksi (ks. em. asia Hypoteční banka, tuomion 52 kohta).

56 Vaikka näitä edellytyksiä noudatettaisiin, mahdollisuudella jatkaa menettelyä vastaajan tietämättä käyttämällä kuulutustiedoksiantoa, kuten pääasian oikeudenkäynnissä on tehty, rajoitetaan vastaajan puolustautumisoikeuksia. Tällainen rajoitus on kuitenkin perusteltu, kun otetaan huomioon kantajan oikeus saada tehokasta oikeussuojaa, koska ilman tällaista tiedoksiantoa viimeksi mainittu oikeus ei toteutuisi (ks. em. asia Hypoteční banka, tuomion 53 kohta).

57 Toisin kuin vastaaja, joka voi siinä tapauksessa, että häneltä on evätty mahdollisuus puolustautua tehokkaasti, saada aikaan sen, että hänen puolustautumisoikeuksiaan noudatetaan, vastustamalla asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla hänelle vastaisen tuomion tunnustamista, kantaja saattaa jäädä vaille minkäänlaista kannemahdollisuutta (ks. em. asia Hypoteční banka, tuomion 54 kohta).

58 Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa, joka vastaa perusoikeuskirjan 47 artiklan toista kohtaa, taattu oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimissa ei estä ”haasteen tiedoksiantoa nähtävillepanolla”, kunhan asianomaisten oikeudet turvataan asianmukaisesti (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätös 10.4.2003 asiassa Nunes Dias v. Portugali, Recueil des arrêts et décisions 2003-IV).

59 Ensimmäiseen kysymykseen ja kolmannen kysymyksen ensimmäiseen osaan on näin ollen vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että se ei ole esteenä yksipuolisen tuomion antamiselle sellaista vastaajaa vastaan, jolle haaste on annettu tiedoksi kansallisen oikeuden mukaisesti kuuluttamalla, koska hänen olinpaikkaansa ei voida selvittää, edellyttäen, että asiaa käsittelevä tuomioistuin on sitä ennen varmistanut, että kaikki huolellisuusvelvollisuuden periaatteen ja vilpittömän mielen periaatteen edellyttämät etsinnät on toteutettu vastaajan löytämiseksi.

*Toinen kysymys*

60 Edellisessä kohdassa ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen perusteella toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

*Kolmannen kysymyksen toinen osa*

61 Kolmannen kysymyksensä toisella osalla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko unionin oikeutta tulkittava siten, että se on esteenä sellaista vastaajaa vastaan, jonka osoite ei ole tiedossa, annetun yksipuolisen tuomion vahvistamiselle asetuksessa N:o 805/2004 tarkoitetuksi eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

62 On totta, että yksipuolinen tuomio kuuluu kyseisen asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuihin täytäntöönpanoperusteisiin, jotka voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi. Kuten asetuksen N:o 805/2004 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa korostetaan, velallisen vastustamatta jättäminen, josta säädetään 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, voi ilmetä poissaolona oikeuden istunnosta tai jättämisenä kirjallisesti vastaamatta tuomioistuimen antamaan kehotukseen ilmoittaa aikomuksesta vastata asiassa.

63 Saman asetuksen 14 artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin, että ”tätä asetusta sovellettaessa 1 kohdan mukainen tiedoksianto on sallittu vain, jos velallisen osoite on varmuudella tiedossa”.

64 Asetuksen N:o 805/2004 sanamuodosta itsessään ilmenee siten, että yksipuolista tuomiota, joka on annettu silloin, kun vastaajan kotipaikkaa ei ole mahdollista selvittää, ei voida vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi. Tämä johtopäätös seuraa myös saman asetuksen tavoitteiden ja järjestelmän tarkastelusta. Kyseisessä asetuksessa nimittäin otetaan käyttöön tuomioiden tunnustamista koskevista yleisistä säännöistä poikkeava järjestelmä, jonka edellytyksiä on lähtökohtaisesti tulkittava suppeasti.

65 Asetuksen N:o 805/2004 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa korostetaankin, että kun jäsenvaltion tuomioistuin on antanut riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion velallisen osallistumatta menettelyyn, on luopuminen asian tutkimista koskevista menettelyistä täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa erottamattomasti yhteydessä siihen ja riippuvainen siitä, että vastaajan puolustautumisoikeuksien suojalla on riittävät takeet.

66 Kuten tämän tuomion 57 kohdasta ilmenee, vastaajan mahdollisuus vastustaa asetuksen N:o 44/2001 34 artiklan 2 alakohdan nojalla hänelle vastaisen tuomion tunnustamista antaa hänelle keinon saada aikaan sen, että hänen puolustautumisoikeuksiaan noudatetaan. Tämä tae jäisi kuitenkin puuttumaan, jos pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa annettu yksipuolinen tuomio sellaista vastaajaa vastaan, jolla ei ole ollut tietoa oikeudenkäynnistä, vahvistettaisiin eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

67 Näin ollen on katsottava, että yksipuolista tuomiota, joka on annettu sellaista vastaajaa vastaan, jonka osoite ei ole tiedossa, ei saa vahvistaa asetuksessa N:o 805/2004 tarkoitetuksi eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

68 Tästä seuraa, että kolmannen kysymyksen toiseen osaan on vastattava, että unionin oikeutta on tulkittava siten, että se on esteenä sellaista vastaajaa vastaan, jonka osoite ei ole tiedossa, annetun yksipuolisen tuomion vahvistamiselle asetuksessa N:o 805/2004 tarkoitetuksi eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

*Yhdestoista kysymys*

69 Yhdennellätoista kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että artiklaa on sovellettava tilanteessa, jossa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan sijoittautumispaikka ei ole tiedossa.

70 Tältä osin on todettava, että edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa eDate Advertising ym. annetusta tuomiosta ilmenee selvästi, että asianomaisen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan sijoittautuminen johonkin jäsenvaltioon on sekä direktiivin 2000/31 3 artiklassa käyttöön otetun mekanismin olemassaolon tarkoitus että sen soveltamisen edellytys. Kyseisellä mekanismilla nimittäin pyritään takaamaan tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä säätämällä nämä palvelut niiden tarjoajien sijoittautumisjäsenvaltion oikeusjärjestyksen alaisiksi (em. yhdistetyt asiat eDate Advertising ym., tuomion 66 kohta).

71 Koska mahdollisuus kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamiseen edellyttää näin ollen sen selvittämistä, mihin jäsenvaltioon asianomainen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaja on todella sijoittautunut (em. yhdistetyt asiat eDate Advertising ym., tuomion 68 kohta), ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, onko pääasian vastaaja todella sijoittautunut jonkin jäsenvaltion alueelle. Jollei näin ole, direktiivin 2000/31 3 artiklan 2 kohdassa säädettyä mekanismia ei sovelleta.

72 Yhdenteentoista kysymykseen on sen vuoksi vastattava, että direktiivin 2000/31 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa ei ole sovellettava tilanteessa, jossa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan sijoittautumispaikka ei ole tiedossa, koska näiden säännösten soveltaminen edellyttää sen selvittämistä, mihin jäsenvaltioon asianomainen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaja on todella sijoittautunut.

**Oikeudenkäyntikulut**

73 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

**1) Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 4 artiklan 1 kohtaa on pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tulkittava siten, että se ei ole esteenä saman asetuksen 5 artiklan 3 alakohdan soveltamiselle internetsivuston hallinnointiin perustuvaa vahingonkorvausvastuuta koskevaan kanteeseen sellaista vastaajaa vastaan, joka on todennäköisesti unionin kansalainen mutta jonka olinpaikasta ei ole tietoa, jos tuomioistuimella, jossa asia on vireillä, ei ole käytettävissään todisteita, joiden perusteella se voisi katsoa, että vastaajan kotipaikka todella on unionin alueen ulkopuolella.**

**2) Unionin oikeutta on tulkittava siten, että se ei ole esteenä yksipuolisen tuomion antamiselle sellaista vastaajaa vastaan, jolle haaste on annettu tiedoksi kansallisen oikeuden mukaisesti kuuluttamalla, koska hänen olinpaikkaansa ei voida selvittää, edellyttäen että asiaa käsittelevä tuomioistuin on sitä ennen varmistanut, että kaikki huolellisuusvelvollisuuden periaatteen ja vilpittömän mielen periaatteen edellyttämät etsinnät on toteutettu vastaajan löytämiseksi.**

**3) Unionin oikeutta on tulkittava siten, että se on esteenä sellaista vastaajaa vastaan, jonka osoite ei ole tiedossa, annetun yksipuolisen tuomion vahvistamiselle riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 805/2004 tarkoitetuksi eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.**

**4) Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (”Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”) 3 artiklan 1 ja 2 kohtaa ei ole sovellettava tilanteessa, jossa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajan sijoittautumispaikka ei ole tiedossa, koska näiden säännösten soveltaminen edellyttää sen selvittämistä, mihin jäsenvaltioon asianomainen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaja on todella sijoittautunut.**

Allekirjoitukset